

تاریخ آموزش و پرورش در ایران

(جلد اول)

دوره باستان

تألیف:

دکتر شهزاد شاهسنی

هیأت علمیه دانشگاه شیراز

انتشارات نوید شیراز



سرشناسه	:	شاهسنی، شهرزاد، ۱۳۴۴.
عنوان و نام پدیدآور	:	تاریخ آموزش و پرورش در ایران / تألیف شهرزاد شاهسنی.
مشخصات نشر	:	شیراز: نوید شیراز، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	:	ج: مصور
شابک	:	دوره: ۴-۷۸۷-۱۹۲-۶۰۰-۹۷۸-۰؛ ج: ۱-۷۸۵-۱۹۲-۶۰۰-۹۷۸-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیا
مندرجات	:	ج: ۱- دوره باستان -
موضوع	:	آموزش و پرورش -- ایران -- تاریخ
موضوع	:	Education -- Iran -- History
موضوع	:	آموزش و پرورش -- ایران -- تاریخ -- پیش از اسلام
موضوع	:	Education -- Iran -- History -- To 633
رده‌بندی کنگره	:	۱۳۹۶ ۲۲ش/۱۳۵۱ LA
رده‌بندی دی‌سی	:	۳۷۰/۹۵۵
شماره کتابشناسی	:	۴۹۳۵۵۷۴



تاریخ آموزش و پرورش در ایران (دوره باستان)

مؤلف: دکتر شهرزاد شاهسنی

صفحه‌آرایی: ندا گزینی □ ویراستار علمی: شیدا شاهسنی □ طرح جلد: کانون آگهی و تبلیغات سی راه

لیتوگرافی و چاپ: دنیا □ تیراژ: ۱۰۰۰ جلد □ چاپ اول: ۱۳۹۶ □ چاپ محفوظ

ناشر: انتشارات نوید شیراز

دفتر شیراز- تلفن ۶۲-۳۲۲۲۶۶۶۱-۳۲۲۲۹۶۷۶ نمابر

دفتر تهران- تلفن ۵۹۴۵-۸۸۹۰۵۹۴۵ نمابر ۱۵۲۲-۸۸۹۲۱۵۲۱-۰۲۱

پست الکترونیکی: navideshiraz.pub@gmail.com

وب سایت: www.navideshiraz.com

شابک: ۷۸۵-۱۹۲-۶۰۰-۹۷۸-۰ ISBN: 978-600-192-785-0

شابک دوره: ۷۸۷-۴-۱۹۲-۶۰۰-۹۷۸-۰

۱۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	پیشگفتار.....
۹	چکیده.....
پاره‌ی نخست: «یخ» ایران باستان	
۱۳	ایران پیش از زرتشت.....
۱۴	ورود آریاها.....
۱۶	باورهای هند و ایرانیان.....
۱۹	آموزه‌های زرتشت.....
۲۱	نیروهای خیر در دین زرتشتی.....
۲۲	نیروهای شر در دین زرتشتی.....
۲۳	اسطوره‌های آفرینش در دین زرتشتی.....
۲۴	اسطوره پایان جهان در دین زرتشتی.....
۲۵	منجی‌ها در دین زرتشتی.....
۲۵	ایران پس از زرتشت.....
۲۵	مادها.....
۲۷	هخامنشیان.....
۳۱	اشکانیان.....
۳۲	ساسانیان.....
۳۶	بدعت‌هایی در دین زرتشت.....
۳۶	آئین مانوی.....

۲۸.....	جنبش مزدک.....
	پارهی دوم: آموزش و پرورش در ایران باستان
۴۳.....	تاریخچه آموزش و پرورش.....
۴۳.....	آموزش و پرورش و جامعه.....
۴۶.....	مقدمه‌ای بر آموزش و پرورش.....
۴۷.....	تاریخچه‌ی خط ایرانی.....
۴۸.....	خط فارسی باستان.....
۴۹.....	خط و تن اوشتایی.....
۵۰.....	خطوط ایرانی میانه.....
۵۲.....	خط مائوی.....
۵۲.....	فارسی دری.....
۵۳.....	آثار مکتوب ایران باستان.....
۵۷.....	کتیبه‌های ایران باستان.....
۵۹.....	ادبیات و آموزشهای شفاهی.....
۶۱.....	مکان‌ها و روش‌های آموزش در ایران.....
۷۰.....	آموزگاران ایران باستان.....
۷۳.....	آموزش زنان در ایران باستان.....
۷۷.....	سخن پایانی.....
۷۹.....	تصاویر
۹۷.....	منابع
۹۹.....	فهرست نام‌ها
۱۰۳.....	فهرست نمایه

شناخت تاریخ، فلسفه و تمدن هر ملتی یکی از عوامل مهم در پیشرفت و شکوفایی آن جامعه شمرده می‌شود، چرا که آیندگان با تکیه بر اندوخته‌های گران سنگ و پایدار گذشته، خواهند توانست گام‌های اثربخش برای جهل‌تقدم و تعالی بردارند.

شکوه تمدن ایران کهن، سبلی انکار ناپذیر در تاریخ دنیای باستان به حساب می‌آید، هر چند هنوز ما ایرانیان دین خود را در شناخت این فرهنگ پر بار ادا نکرده ایم و هیچ نمی‌دانیم که نهال تنومند کشور عزیز ما، ریشه‌هایی بس کسرتده و کهن دارد که از وجود آن بسیار غافل مانده ایم.

اثری که در پیش روست، نگاهی گذرا به وضعیت دانش و آموزش و پرورش در ایران کهن دارد چرا که پشتوانه‌ی چنین تمدن و فرهنگ غنی و پیشرفته‌ی تمدن شک وجود آموزش‌های سازمان یافته، افراد تربیت شده و آموزش دیده و مکان‌های ویژه جهت آموزش هاست و ما بر این باوریم که با وجود منابع بسیار اندکی که از آموزش ایران باستان به ویژه سلسله ساسانیان در دست است، وجود آثار گران بها و ارزشمند موجود در موزه‌های سراسر دنیا و در دست حکومت‌های با ثبات و قدرتمند نشان از دانش بالای جامعه‌ی آن روزگار دارد.

اگر برگ تاریخ ایران باستان را ورق بزنیم، با تأسف خواهیم دید که در این تاریخ با شکوه، اندک سخن و نشانه‌ای از دانش و آموزش برجای مانده است که یا به سبب زمان و فرسودگی و پوسیدگی آثار و یا به دلیل جنگ‌ها و ستیزه‌ها و جفاهایی است که دشمنان بر قلب این خاک پر گهر روا داشته‌اند. چه بسیار دست نوشته‌ها و پوست نوشته‌ها و کتیبه‌ها و کتاب‌ها که سوزانده شد و چه گنجینه‌ها و خزانه‌ها که به تاراج بیگانه رفته است. از طرفی دیگر وجود دست‌های پلییدی که از داخل به غارت این گنج‌های پربها پرداخته و آن‌ها را به حراج گذاشتند و دریغ و درد " که با ما هر چه کرد آن آشنا کرد".

امروزه نیز آثار بسیار کمی در این باره به پژوهش پرداخته اند. در حالی که تا این زیر بنای مستحکم را به درستی نشناسیم برای شناخت فرهنگ جاودان خود به بیراهه می‌رویم.

کتاب موجود با گردآوری اثرهای به جا مانده و حتی بهره گیری از رد پاهایی هر چند کم رنگ و اندک در این باره کوشیده است تا به این مهم بپردازد. اگر چه منابع شناخته شده و مشخص در این خصوص بسیار ناچیزند.

وجود کتیبه ها، نگاره ها، دست نوشته ها و کتاب ها از مهم ترین منابع موجود برای اثبات وجود آموزش و پرورش متعالی در ایران باستان است.

در باره نخست کتاب به تاریخ ایران کهن پرداخته ایم چرا که می‌دانیم شناخت هر یک از شاخه‌های ایران باستان مستلزم داشتن دانش کافی از تاریخ این کشور است و بدون پرداختن به تاریخ، مطالب نامفهوم و عجیب گمراه کننده خواهد بود.

پاره‌ی دوم کتاب به سازه‌های آموزش و پرورش در ایران باستان، روش‌های تدریس و مکان‌های فرهنگی و آموزشی و معرفی آموزگاران، اساتید آن دوران می‌پردازد.

کوشش شده در این اثر از منابع معتبر دانش پژوهان سرشناس و همچنین از یادگارهای به جامانده از دوران پیشین همچون سبک نوشتارها، دست نوشته ها، نگاره‌ها و کتاب‌ها بهره بجویم و باید گفت برای اولین بار تاریخ خط و زبان اصلی ایران در کنار چگونگی آموزش و پرورش آن زمان گرد هم آمده اند تا دانشجویان و علاقه مندان ضمن اطلاع از منابع آموزشی ایران، با نحوه نگارش خطوط و زبان پیشینیان نیز آگاه شوند و این خود فرصت مناسبی است تا سیر تکاملی زبان و خطوط ایرانی را بیاموزند.

کتاب موجود برای دانشجویان کارشناسی ارشد تاریخ و فلسفه تعلیم و تربیت و کارشناسی ارشد فرهنگ و زبان‌های ایران باستان و کارشناسی علوم تربیتی پیشنهاد می‌شود.

گفتنی است که این کتاب نخستین جلد از یک مجموعه‌ی دو جلدی است که جلد دوم آن به بررسی آموزش و پرورش ایران پس از اسلام می‌پردازد و این دو جلد در کنار یکدیگر اثری سودبخش جهت بهره گیری دوستان و دانش پژوهان گرامی خواهند بود.

از آن جا که این نوشته، خود نیز نخواهد توانست حق مطلب را به تمامی ادا کند و همه‌ی گوشه‌های تاریک آموزش ایران باستان را روشن سازد، خوشحال خواهیم شد تا هر گونه حقیقت نو توسط دانشمندان و اساتید بزرگوار بر ما گشوده شود و از انتقادات و پیشنهادات اندیشمندان بهره‌مند شوم.